

Handläggare
Yvonne Zellman
Telefon: 508 29 723

Till
Överförmyndarnämnden

Ett Stockholm för alla - Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023

Remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Som svar på remissen hänvisar överförmyndarnämnden till förvaltningens tjänsteutlåtande.

Håkan Andersson
Förvaltningschef

Sammanfattning

Stadens program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2011-2016 har reviderats och kommunstyrelsen har remitterat ett programförslag för åren 2018-2023. Programmet innehåller åtta fokusområden som tar sikte på att förverkliga stadens vision och mål om att Stockholm ska vara en stad tillgänglig för alla. Nämnder och bolagsstyrelser ska i sina verksamhetsprogram precisera hur de kommer att arbeta med de olika fokusområdena och har också ett ansvar för att det finns tillräcklig kunskap i organisationen om programmet.

Styrdokument av detta slag är enligt överförmyndarförvaltningens uppfattning värdefulla, men för att få effekt måste arbetet genomgå stadens samtliga berörda verksamheter, följas upp bättre och inte minst ges nödvändiga resurser. Under respektive fokusområde lämnas ett antal förslag till indikatorer. Förvaltningen menar att det hade varit värdefullt om det någonstans i programmet hade precisrats hur dessa indikatorer ska följas upp.

Överförmyndarnämnden är i högsta grad berörd av programmet för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning. De flesta som har ställföreträdare har det på grund av någon form av funktionsnedsättning. Detta kan givetvis gälla även för ställföreträdare liksom för anställda i staden. Ett styrdokument av detta slag har med andra ord en mycket bred målgrupp, och alla initiativ och åtgärder staden kan ta för att förbättra tillgänglighet och delaktighet har därför ett stort värde för många människor.

Ärendet

Kommunstyrelsen har i samråd med kommunstyrelsens funktionshindersråd reviderat stadens program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2011-2016. Programförslaget bifogas (*bilaga 1*) liksom stadsledningskontorets tjänsteutlåtande (*bilaga 2*).

Det reviderade programmet ska användas av stadens nämnder och bolagsstyrelser i arbetet med att identifiera, förebygga och undanröja de hinder för delaktighet i omgivningen som bristande tillgänglighet och ojämlika levnadsvillkor medför för personer med funktionsnedsättning. Programmet innehåller åtta fokusområden som tar sikte på att förverkliga stadens vision och mål om att Stockholm ska vara en stad tillgänglig för alla. Under varje fokusområde lämnas förslag på indikatorer.

Överförmyndarnämnden berörs av fem av åtta fokusområden, områden där stadens nämnder och bolagsstyrelser i varierande grad har ett ansvar. De åtta fokusområdena är:

1. Rätten till arbete och försörjning
2. Rätten till utbildning
3. Rätten att kunna förflytta sig, vistas i och använda Stockholms inne- och utemiljö samt att ha en fungerande bostad och garanteras säkerhet i kris
4. Rätten till information och kommunikation samt att ha tillgång till ny teknik
5. Rätten till individuellt stöd
6. Rätten till bästa möjliga hälsa
7. Rätten till en meningsfull fritid
8. Rätten att delta i demokratin

Överförmyndarnämnden berörs i första hand av fokusområdena 1, 3, 4, 5, 6 och 8. Nämnder och bolagsstyrelser ska i sina verksamhetsprogram precisera hur de kommer att arbeta med de olika fokusområdena. Utifrån dessa ska nämndmål tas fram och indikatorer och aktiviteter konkretiseras. På så sätt följs också programmet upp i

stadens ledningssystem, ILS. Nämnder och bolagsstyrelser har ett ansvar för att det finns tillräcklig kunskap i organisationen om programmet.

Ärendets beredning

Kommunstyrelsen har remitterat förslag till program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023 till samtliga stadens nämnder, Stockholms stadshus AB, kommunstyrelsens råd för mänskliga rättigheter, funktionshindersråd och pensionärsråd samt till ett stort antal funktionshindersonsorganisationer för yttrande senast den 16 februari 2018. Inom överförmyndarförvaltningen har ärendet beretts av förvaltningschefens stab.

Förvaltningens synpunkter

Inför revideringen av stadens tidigare program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning anlidade kommunstyrelsen ett konsultbolag för en utvärdering (*bilaga 3*) av det hittillsvarande arbetet. Rapportens värde ligger enligt förvaltningens mening främst i att den visar på brister i det dåvarande programmets funktionalitet och i stadens uppföljning av detsamma. Dessa brister skapar, enligt konsultbolaget, ”svårigheter att bedöma programmets avtryck och påverkan på målgruppen”. Med andra ord är det svårt att avgöra om det program som staden arbetat efter under 2011-2016 har gjort någon konkret skillnad för de av stadens invånare och besökare som har en funktionsnedsättning. Kunskap om det hade troligtvis krävt ett betydligt mer djuplodande uppföljnings- och analysarbete än vad som förevarit. Det har heller inte gått att påvisa, eller ens försökt att påvisa, eventuella kopplingar mellan insatta resurser och konkreta satsningar från staden sida, som har haft någon effekt. De rekommendationer rapporten utmynnar i handlar huvudsakligen om hur program av detta slag bör följas upp, i sig nog så värdefullt.

Genom sina åtta fokusområden fångar det reviderade programförslaget in grundläggande frågor, frågor som egentligen är universella och berör alla. Skillnaden är att för den målgrupp som programmet vänder sig till är de rättigheter som räknas upp inte lika självklara, vilket de borde vara. Därför är styrdokument av detta slag värdefulla, men för att få effekt måste arbetet genomsyra stadens samtliga berörda verksamheter, följas upp bättre och inte minst ges nödvändiga resurser. Konkreta resultat ska kunna uppvisas, över tid.

Under respektive fokusområde lämnas ett antal förslag till indikatorer. Det hade enligt överförmyndarförvaltningens uppfattning varit värdefullt om det någonstans i programmet hade preciserats hur dessa indikatorer ska följas upp. Några är tydliga och tycks relativt

enkla att följa upp, andra är det inte. Värdet av de senare, där det är svårt att se hur uppföljningen ska gå till, är tveksamt. Nu är de angivna indikatorerna bara förslag, och förvaltningen uppfattar att det står nämnder och bolagsstyrelser fritt att också ta fram egna. Det samma gäller för aktiviteter, som nämnderna uppmanas att ta fram i samråd med funktionshindersråden. Förvaltningen kan se en viss fara i att staden inte styr upp uppföljningen bättre, framför allt när det gäller indikatorerna.

Uppföljning av programmet kan inte bara ske genom att särskilda mål och indikatorer som anges i programmet följs upp. Även andra mål och indikatorer kan vara väl så viktiga att beakta. Som exempel kan nämnas att merparten av överförmyndarnämndens verksamhet riktar sig till personer med funktionsnedsättning. Det gör att flertalet mål och indikatorer är viktiga att följa upp ur ett funktionshinderperspektiv, inte bara de som råkar nämnas i programmet.

Överförmyndarnämndens primära målgrupp är personer som åtagit sig uppdraget som ställföreträdare åt personer, huvudmän, som behöver god man eller förvaltare. Behoven hos de senare, huvudmännen, ser olika ut men ställföreträdarnas uppgift är att bevaka den enskildes rätt, sörja för person och/eller förvalta tillgångar. Nämndens uppgift är att rekrytera och utöva tillsyn över hur ställföreträdarna sköter sina uppdrag gentemot huvudmännen.

Överförmyndarnämnden är i högsta grad berörd av programmet för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning. De flesta som har ställföreträdare har det på grund av någon form av funktionsnedsättning. Två undantag utgörs av de ensamkommande barnen och barn som har större tillgångar. Även dessa kan ha en funktionsnedsättning men de har som regel inte ställföreträdare som en följd av detta. Därutöver kan givetvis även ställföreträdare ha en funktionsnedsättning liksom förvaltningens personal. Programförslaget har med andra ord en mycket bred målgrupp, och alla initiativ och åtgärder staden kan ta för att förbättra tillgänglighet och delaktighet har därför ett stort värde för många människor.

Överförmyndarnämnden är framförallt berörd av följande punkter i programmet:

- Rätten till arbete och försörjning. Det är viktigt att nämnden är ett föredöme som arbetsgivare och att nämnden medverkar till att ta fram praktikplatser.
- Rätten att kunna förflytta sig, vistas i och använda Stockholms inne- och utemiljö samt fungerande bostad och garanternas säkerhet i kris. Det är viktigt att nämnden är tillgänglig

och att de utbildningar som förvaltningen ordnar är tillgängliga.

- Rätten till information och kommunikation med stadens verksamheter. Det är viktigt att nämnden har ett funktionshinderperspektiv i det pågående arbetet med att digitalisera verksamheten. Målet är att öka tillgängligheten för alla.
- Rätten till bästa möjliga hälsa. Flertalet ställföreträdare har i uppgift att ”sörja för huvudmannens person”. Nämnden ger råd och stöd samt idkar tillsyn över hur ställföreträdarna sköter uppdraget. Det ingår till exempel i ställföreträdarens uppdrag att anmäla och överklaga beslut om denne anser att huvudmannen inte får den vård och omsorg som hen har rätt till.
- Rätten till individuellt stöd. Nämndens hela verksamhet syftar till att personer som har rätt till ställföreträdare får just individuellt stöd. Det handlar om att bevaka den enskildes rätt, sörja för person och/eller förvalta tillgångar.
- Rätten att delta i demokratin. Huvudmän som har ställföreträdare har samma rätt som alla andra att delta i allmänna val och delta i demokratin. Det är viktigt att alla ställföreträdare känner till detta och hjälper huvudmannen att ta tillvara sina demokratiska rättigheter.

Bilagor

1. Reviderat program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023
2. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande (dnr 171-1831-2016)
3. Utvärdering av Stockholms stads program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning (Ramböll mars 2016)